

ชื่อเรื่อง	ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ : กรณีศึกษา หมู่บ้านขยายผลทฤษฎีใหม่ วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรี
ชื่อผู้เขียน	นายวิโรจน์ เทียมเมือง
ชื่อปริญญา	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาภูมิสังคมอย่างยั่งยืน
ประธานกรรมการที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปฎิภาณ สุทธิกุลบุตร

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการดำเนินการในการทำทฤษฎีใหม่ (2) ศึกษาความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีใหม่ (3) ศึกษาผลการดำเนินงานของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ และ (4) ศึกษาปัญหาอุปสรรคและแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานโครงการให้มีประสิทธิภาพ ประชากร คือ กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกในโครงการขยายผลทฤษฎีใหม่ วัดมงคลชัยพัฒนา ในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี จำนวน 79 ครัวเรือน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ผลของการศึกษาสรุปได้ดังนี้

เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 51.06 ปี จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น แต่งงานแล้ว เป็นหัวหน้าครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5 คน ว่างแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3 คน สมาชิกในครัวเรือนนอกว่างแรงงานเฉลี่ย 2 คน ส่วนใหญ่ไม่มีสมาชิกในครัวเรือนไปประกอบอาชีพต่างถิ่น จำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2 คน แรงงานในภาคเกษตรกรรมเฉลี่ย 1 คน ไม่มีแรงงานนอกภาคเกษตรกรรม และไม่มีการจ้างแรงงานนอกครัวเรือน เกษตรกรส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านตั้งแต่ดั้งเดิม อาชีพหลักและอาชีพรองของครัวเรือน คือ เกษตรกรรม รองลงมา คือ เกษตรทฤษฎีใหม่ และรับจ้าง ปีที่เริ่มทำเกษตรทฤษฎีใหม่ คือ ปี พ.ศ. 2540 รายได้จากการเกษตรของครัวเรือนต่อปีเฉลี่ย 28,651.73 บาท ส่วนใหญ่ได้มาจากพืชไร่ต่าง ๆ เฉลี่ย 58,453.83 บาท รองลงมาจากโค/กระบือเฉลี่ย 50,916.67 บาท จากพืชผัก เฉลี่ย 49,222.73 บาท และจากข้าวนาปี/ข้าวนาปรัง เฉลี่ย 41,759.26 บาท รายได้นอกภาคเกษตรกรรมของครัวเรือนต่อปีเฉลี่ย 40,091.20 บาท ส่วนใหญ่ได้มาจากรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ซึ่งมีอยู่เพียง 1 ครัวเรือนเท่านั้น โดยมีรายได้สูงสุด 70,000 บาท ต่อปี รองลงมาจากการรับจ้าง เฉลี่ย 44,076.92 บาท จากการค้าขาย เฉลี่ย 41,986.96 บาท และจากการเป็นพนักงานร้านค้า/บริษัท เฉลี่ย 40,333.33 บาท เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีหนี้สิน ส่วนที่มีหนี้ก็มาจากกองทุนต่าง ๆ เช่น กองทุนหมู่บ้าน นำเงินไปใช้ในการลงทุนประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการทำบัญชีฟาร์ม/บัญชีครัวเรือน เครื่องอำนวยความสะดวกในครัวเรือนส่วนใหญ่มีโทรทัศน์ รองลงมา คือ ตู้เย็น รถจักรยานยนต์ โทรศัพท์มือถือ วิทยุ เครื่องซักผ้า และรถยนต์ ส่วนใหญ่ไม่เคย

เดินทางท่องเที่ยว การเปลี่ยนแปลงทางคุณภาพชีวิตส่วนใหญ่มีรายได้เพิ่มขึ้น รองลงมา คือ มีข้าวและอาหารเพื่อบริโภคในครัวเรือนอย่างเพียงพอ สุขภาพดีขึ้น ประหยัดค่าใช้จ่ายในการซื้ออาหาร และครอบครัวอบอุ่น ส่วนใหญ่เคยเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ ลักษณะการเข้ารับการฝึกอบรม คือ เคยชมนิทรรศการ เกษตรกรเห็นประโยชน์ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงจากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่อยู่ในระดับปานกลาง และคิดที่จะทำเกษตรทฤษฎีใหม่ต่อไป

ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีใหม่ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ได้คะแนนอยู่ในช่วง 16-20 คะแนน คะแนนเฉลี่ย 19.25 จากคะแนนเต็ม 25 คะแนน ความรู้ที่เกษตรกรตอบถูกมากที่สุด คือ “การทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” เป็นการทำการเกษตรที่มีการบริหารและจัดการที่ดินแปลงเล็กออกเป็นสัดส่วนที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เกษตรกร” รองลงมา คือ “กิจกรรมในพื้นที่บริเวณบ้านของการทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” นอกจากการปลูกพืชผักสวนครัว พืชสมุนไพร ไม้ดอกไม้ประดับ แล้วยังมีการเลี้ยงสัตว์, การเพาะเห็ด หรือปลูกสิ่งที่ตนเองชอบบริโภคได้อีกด้วย”

กิจกรรมการเกษตร การถือครองที่ดินพื้นที่ทำทฤษฎีใหม่ เฉลี่ย 9.48 ไร่ แบ่งเป็น ใช้ทำนาเฉลี่ย 5.50 ไร่ ใช้ปลูกพืชเฉลี่ย 4.90 ไร่ ใช้ปลูกบ้าน/โรงเก็บอุปกรณ์การเกษตร เฉลี่ย 1.67 ไร่ ส่วนใหญ่ทำนา 1 ครั้งต่อปี มีการขุดสระน้ำ มีการเลี้ยงสัตว์น้ำบริเวณสระน้ำ มีโรงเก็บเครื่องมือการเกษตรบริเวณที่อยู่อาศัย เกษตรกรใช้น้ำในสระเพื่อการทำนา ใช้น้ำในสระเพื่อปลูกพืชไร่ และไม้ผล ใช้น้ำในสระเพื่อเลี้ยงสัตว์น้ำ และใช้น้ำในสระเพื่อปลูกพืชสวนครัว

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ พบว่า เกษตรกรขาดความรู้เรื่องการปลูกพืชประสบปัญหาเกี่ยวกับระเบียบกู้ยืมเงินทุนยุงยาก ราคาผลผลิตตกต่ำ ปัญหาเกี่ยวกับจำนวนเจ้าหน้าที่แนะนำและชี้แจงโครงการ

ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ในด้านปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า การมีหัวหน้าครัวเรือนทำให้มีผู้นำในการทำการเกษตร นอกจากนี้ครัวเรือนที่มีสถานภาพการสมรสเป็นแต่งงานนั้นจะมีการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ได้สัมฤทธิ์ผล ซึ่งพบว่า มี 66 ครัวเรือน อายุระหว่าง 35-55 ปี ส่วนปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม พบว่า พื้นที่สระน้ำ พื้นที่ทำนา พื้นที่ปลูกพืช พื้นที่ปลูกบ้านและโรงเก็บวัสดุ เป็นส่วนที่ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยพื้นที่ที่เหมาะสม คือ พื้นที่สระน้ำประมาณ 2 ไร่ พื้นที่ทำนาประมาณ 6 ไร่ พื้นที่ปลูกพืชประมาณ 5 ไร่ พื้นที่ปลูกบ้านและโรงเก็บวัสดุประมาณ 2 ไร่ รวมพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 15 ไร่ นอกจากนี้ปัจจัยทางด้านแรงงานต้องมีแรงงานประมาณ 2-3 คน จึงจะเพียงพอ

ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ วัฒนธรรมชุมชนพัฒนา จังหวัดสระบุรี พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมมีปัจจัยที่ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่คือ ปัจจัยด้านรายได้ได้แก่ รายได้จาก

ข้าวนาปี/ข้าวนาปรัง พืชไร่ต่าง ๆ ไม้ดอก/ไม้ประดับ สัตว์ปีก และการแปรรูปจากผลผลิตทางการเกษตร ปัจจัยด้านการถือครองที่ดิน ได้แก่ พื้นที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ และพื้นที่การขุดสระ และ ปัจจัยด้าน การจัดการพื้นที่ปลูกไม้ผล พืชไร่ พืชผัก และ ไม้ยืนต้น คือ การจัดการพื้นที่การปลูกไม้ยืนต้น ส่วนปัจจัยย่อยในด้านอื่น ๆ ไม่มีความแตกต่างกันระหว่างเกษตรกรทั้ง 2 กลุ่ม

การทดสอบสมมติฐานเพื่อหาปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ หมู่บ้านขยายผลทฤษฎีใหม่ วัฒนกิจพัฒนา จังหวัดสระบุรี คือ การเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่

Title	Factors Effecting the success of the New Theory Farmers : A Case Study of The Wat Mongkol Chaipattana New Theory Extention Villages, Saraburi Province
Author	Mr. Viroj Thiemmuang
Degree of	Master of Science in Geosocial Based Sustainable Development
Advisory Committee Chairperson	Assistant Professor Dr. Pathipan Sutigoolabud

ABSTRACT

The objectives of the study were to (1) investigate the socio-economic factors effecting the successful implementation of the New Theory farming practice; (2) find out if the farmers understand concept of the New Theory farming; (3) investigate the operational outcome of the New Theory farmers; and (4) explore and find solutions for the improvement. By so doing, 79 practitioners of the New Theory farming at the extension village of the Royal-initiated Mongkhon Chaipattana Temple Area Development Project in Saraburi province was chosen to be the case study. The statistical values used were as follows: percentage, mean, standard deviation, t-test, and correlation.

Findings showed that most of the respondents were female 51.06 years old on average, married, and heads of the family. The respondents had 5 family members on average. Three of them were in a workforce age. Most of the respondents did not have family members working outside their community. It was found that there were 2 household workforce and 1) agricultural workforce on average. Non-agricultural workforce and non household workforce hiring were not found in this study. Most of the respondents had been living in their community for a long time. Their main and supplementary career was farming, followed by the New Theory farming and hired-working, respectively. The respondents had begun to do the New Theory farming since 1997. Their average annual income earned from the New Theory farming was 28,651.73 baht on average. Most of the income were from various crops with an average annual income of 58,453.83 baht. This was followed by cattle (50,916.67 baht), vegetables (49,222.73

baht), and rice (41,759.26 baht), respectively. The respondents earned an annual income from non-agricultural sector for 40,091.20 baht on average. Most of this income were from being a government official or state enterprise employee (only one family). The highest annual income was 70,000 baht. This was followed by hired-working (44,333.33 baht). Most of the respondents did not have debts. Those having debts got a loan from various funds such as the Village Fund. They got the loan for career investment on agricultural sector. Most of the respondents did not have farm account or household account. Convenient facility mostly found was television, followed by refrigerator, motorcycle, mobile phone, radio, laundry machine, and car. Most of them had never traveled. For changes of quality of life, most of the respondents had an increased income. This was followed by having adequate rice for household consumption, a better health, food purchase thrift, and a warm family. Most of the respondents used to attend the training on the New Theory farming. They used to watch the exhibition on the New Theory farming. It was found that they had a moderate level of perception on the usefulness of the concept of sufficiency economy due to the New Theory farming.

With regards to knowledge and understanding of the respondents on the concept of the New Theory farming, most of the respondents obtained a range of score of 16-20 marks. They obtained an average score of 19.25 out of 25 marks. The knowledge that the respondents could answer correctly most was "the New Theory farming". That was, it was a kind of farming which had a clear management of a small piece of farm land for utmost benefits. This was followed by "activities on the farm land of the New Theory farming". That was, aside from growing vegetables, herbal plants and ornamented plants, there were animal rearing, mushroom culture, and other plants which the respondents liked to consume.

The respondents hold 9.48 rai of farm land; 5.50 rai was for rice growing, 4.90 rai was for cropping, and 1.67 rai on average was for residential area and farming tool keeping. Most of the respondents grew rice once a year. The digging of a pond for water storage, aqua-animal rearing and agricultural using.

For problems encountered, the following were found: 1) the respondents lacked of knowledge and understanding on plant growing; 2) complicated rules and regulations of loan ; 3) low price of yields; and 4) an inadequate number of extension staff.

Based on factors effecting the achievement of the New Theory farmers, it was found that a household head could also be a leader on farming. Besides, married farmers could achieve the goal of the New Theory farming (66 households were found). The New Theory farmer of 35-55 years old was also found to achieve the goal of farming. For the socio-economic factors, it was found that the following could help the New Theory farmers achieve the goal: pond, rice field, cropping area, residential area, and warehouse for keeping agricultural tools. An appropriate area of the pond was found to be about 2 rai whereas an appropriate area of the rice field, cropping area, and residential area / warehouse were 6,5 and 2 rai, respectively. Besides, workforce for farming should be about 2-3 persons that would be enough.

For factor effecting the achievement of the New Theory farmers at Wat Mongkol Chaipattana new theory extension villages, Saraburi province, it was found that personal factors and socio-economic characteristics had an influence towards the New Theory farming. For income factor, the following were sources of income : rice growing, cropping, ornamentals plant growing, poultry rearing, and agricultural yield processing, For land holding factor for growing fruit trees, crops, vegetables, and perennial trees, it was found to have no difference between the 2 groups of farmer respondents.

Based on the hypothesis testing for finding factors effecting the achievement of the New Theory farmers, it was found that training on the New Theory farming was the factor effecting the achievement of the farmers at Wat Mongkol Chaipattana New Theory extension villages in Saraburi province.